

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

नागपूर जिल्हा

१९९२-९३

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय
महाराष्ट्र शासन
मुंबई

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक संचालोचन

जिल्हा - नागपूर.

१९९२ - ९३

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,

नियोजन विभाग,

महाराष्ट्र शासन,

मुंबई.

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

१९९२ - ९३

शुध्दी पत्रक

अ. क्र.	पृष्ठ क्रमांक	बाब/तक्ता क्रमांक	रकाना क्रमांक	ओळ क्रमांक	अशुध्द/अस्पष्ट	शुध्द/बरोबर
१.	२	३	४	५	६	७
		तक्ते				
१.	४३	३.२	३०	६	अस्पष्ट	१५२३
२.	४३	३.२	३७	१४	अस्पष्ट	११५२९
३.	५६	३.५	२७	१०	अस्पष्ट	८१
४.	८५	५.१	६	९	अस्पष्ट	१६७
५.	९९	५.४	४	४	११३०३४ [-]११३०३४	[-]११३०३४
६.	१८४	९.६	८	१	अस्पष्ट	६९६
७.	२५३	१५.९	५	४	अस्पष्ट	५०.०९
८.	२५७	१५.९	७	१३	७३.०४	७३.६४

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन - १९९२-९३

दृष्टिक्षेपांत जिल्हा

जिल्हा - नागपूर.

अ. क्र.	बाब	परिमाण	नागपूर जिल्हा	महाराष्ट्र राज्य
१	२	३	४	५

[एक] प्राकृतिक रचना

अ] भौगोलिक स्थान

१] उत्तर अक्षांश	अंश	२०. ३५ ते २१. ४४	१६. ४ ते २२. १
२] पूर्व रेखांश	अंश	७८. १५ ते ७९. ४०	७२. ६ ते ८०. ९

ब] हवामान [१९९२]

१] किमान तापमान	सेल्सियस	८.२ [नागपूर शहर]	२. ६
२] कमाल	सेल्सियस	४३. ६	४६. २
३] पर्जन्य [सरासरी] १९९२	मि. मि.	८६५. ४	उ. ना.

क] प्रशासकिय विभाग [१९९३]

१] तालुके	संख्या	१४	३०३
२] पंचायत समित्या	संख्या	१३	२९८
३] टंचाईग्रस्त तालुके	संख्या	१३	२२६
४] एकात्मिक ग्रामीण विकास प्रकल्प गट	संख्या	१३	२९८
५] शहरे	संख्या	२३	३३६
६] गावे [एकूण]	संख्या	१८७८	४३०२७
१] निर्जन	संख्या	२४३	२६१५
२] वस्ती असलेली	संख्या	१६३५	४०४१२
७] क्षेत्रफळ	चौ. कि. मी.	९९३१	३०७७१३

[दोन] प्रशासकिय संस्था ३१. ३. १९९३]

१] पंचायत समित्या	संख्या	१३	२९८
२] महानगर मालिका	संख्या	१	१२
३] नगर परिषद	संख्या	१०	२३१
४] कटक मंडळे	संख्या	१	७
५] ग्रामपंचायती	संख्या	७६९	२६५८४
[गट ग्राम पंचायती धरून]			

१	२	३	४	५
	६] पोलिस स्टेशन [३१.३.९२]	संख्या	४१	८३३
[तीन]	लोकसंख्या [१९९१]			
१]	ग्रामीण लोकसंख्या	आकडे हजारात	१२५९	४८३९६
२]	नागरी लोकसंख्या	आकडे हजारात	२०३१	३०५४२
३]	एकूण लोकसंख्या [१९९१]	आकडे हजारात	३२८७	७८९३८
४]	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या [१९९१]	आकडे हजारात	६१९	८७५८
५]	अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी [१९८१]	टक्केवारी	१८.८३	११.०९
६]	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या [१९९१]	आकडे हजारात	४५८	७३१८
७]	अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी	टक्केवारी	१३.९३	९.२७
८]	पुरुष [१९९१]	आकडे हजारात	१७१०	४०८२६
९]	स्त्रिया [१९९१]	आकडे हजारात	१५७७	३८११२
१०]	स्त्रिया पुरुष प्रमाण	हजार पुरुषांमध्ये स्त्रियांचे प्रमाण	९२२	९३४
११]	घनता	दर. चौ. कि. मी. क्षेत्रातील लोकसंख्या	३३१	२५७
१२]	साक्षरतेचे प्रमाण [१९९१]			
१]	एकूण	टक्केवारी	७३.६४	६४.८७
२]	पुरुष	टक्केवारी	८१.७९	७६.५६
३]	स्त्रिया	टक्केवारी	६४.७४	५२.३२
४]	राज्यामध्ये जिल्हयांचा क्रमांक	संख्या	२	-
[चार]	कृषि [अस्थायी]		[११-१२]	[११-१२]
१]	भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	९८६	३०७५८
२]	जुगलव्याप्त क्षेत्र व त्याची भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी	हजार हेक्टर	१६१ [१६.३३]	५४०० [१७.५६]
३]	शेतीत उपलब्ध नसलेली जमीन			
अ]	शेती वापराखाली जमीन	हजार हेक्टर	११४	१११८
ब]	मडीत आणि लागवडीलायक नसलेली जमीन	हजार हेक्टर	१४९	१७१५
	एकूण [अ + ब]		[२६३]	[२८३३]

= तीन =

१	२	३	४	५
---	---	---	---	---

[चार] ४) मडीत जमीनी व्यतिरिक्त
लागवड न केलेली इतर जमीन

१] कायम गुरे चरण आणि इतर	हजार हेक्टर	५८	१५१६
२] झाडे धुड्याखालील जमीन	हजार हेक्टर	१६	१७९
३] लागवडी योग्य परंतु मड जमीन	हजार हेक्टर	४५	१०३०
५) मडीत जमीन			
१] चालू मड	हजार हेक्टर	३०	१०५४
२] इतर मड	हजार हेक्टर	५४	१०१८
६] पिकाखालील क्षेत्र			
१] पिकाखालील निव्वळ क्षेत्र	हजार हेक्टर	५६८	१७७३०
२] दुमोटा क्षेत्र	हजार हेक्टर	३४	२७४९
३] एकूण पिकाखालील क्षेत्र	हजार हेक्टर	६०२	२०४७९
७] ओलित क्षेत्र			
१] निव्वळ ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	७३	२१६५
२] एकूण ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	२१४	२८१४
८] महत्त्वाच्या पिकाखालील क्षेत्र [अन्न धान्ये]	हजार हेक्टर	३५०	१३०३५
९] बहिर् धारण जमीन	[१९९०-९१] अस्थाई		[१९९०-९१] अंतिम
१] २ हेक्टर पेक्षा कमी	संख्या [००]	११४०	६००२४
२] २ ते १० हेक्टर	संख्या [००]	२७०	३२९६८
३] १० हेक्टर पेक्षा जास्त	संख्या [००]	४५	१७०६
१०] जमीन महसूल वसुली [१९९२-९३]	लाख रुपये	१६.३३	७१६६
११] जिल्हा मरिजदांचा उपकर [१९९१-९२]	हजार रुपये	१२१५	१६१२४४
१२] संघायत समितींच्या उपकर	हजार रुपये	१२६५	६६६२४

[पाच] मशुर्वर्धन [मशुगणना १९८७ अंकिम]

१] एकूण मशुधन	संख्या हजारात	११२१	३४२५५
२] गाई व बैल	संख्या हजारात	७००	१६९८३
३] म्हशी व रेडे	संख्या हजारात	८३	४७५५
४] मेंढ्या	संख्या हजारात	२०	२८७३
५] शेळ्या	संख्या हजारात	३०२	९१९५
६] कोंबड्या व बदके	संख्या हजारात	४३४	२४८३९

कमशा:.....

१	२	३	४	५
[अढा]	सहकारी [१९९१-९२][९२-९३]		[३१. ३. ९३]	
१]	सहकारी संस्था	संख्या	४२४८	११८४५७
२]	प्राथमिक कृषि सहकारी	संख्या	५९७	१९७८७
३]	प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्थांची सभासद संख्या	हजारात	२२९	७९९४
४]	सहकारी दुग्ध संस्था	संख्या	३६७	१७२८१
५]	प्राथमिक कृषि पत संस्थांनी दिलेले कर्ज	रु कोटीत	५२	१०१८
[भात]	जलसिंचन पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प व त्याखालील लाभक्षेत्र		[९२ - ९३]	[३०. ६. ९१]
१]	मोठे प्रकल्प लाभ क्षेत्र	संख्या	१	५,७२१
		हजार हेक्टर	१८८	-
२]	मध्यम प्रकल्प लाभ क्षेत्र	संख्या	११	१७१
		हजार हेक्टर	८१	-
३]	लघु प्रकल्प [मूळ भाग] लाभ क्षेत्र	संख्या	५१०	१५५
		हजार हेक्टर	३८	-
४]	सिंचन विहिरीबाबी भिजणारे क्षेत्र	हजार हेक्टर	४०	१२९५
[आठ]	ऊद्योग [डिसेंबर १९९३]			
१]	नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या	संख्या	१५७४	२८४०४
२]	नोंदणीकृत घालू कारखान्यांची संख्या [उत्पादन घालू असलेले]	संख्या	१३१४	२४५४९
३]	साखर कारखान्यांची संख्या [घालू असलेले खाजगी धरून]	संख्या	१	१००
			[९२ - ९३]	[९२-९३]
४]	साखर कारखान्यातील साखरेचे उत्पादन	हजार टन	८	४०९१
			[९२ - ९३]	१६५
५]	सर्व सुत गिरण्यांची संख्या	संख्या	९	१६१
[नऊ]	वीज [३१. ३. १९९३]			
१]	वीज पुरवठा केलेली शहरे व खेडी	संख्या	१९०१	३९६६१
२]	विद्युतीकरण झालेल्या गावांची संख्या	संख्या	१८७८	३९४१३
३]	वीज पुरवठा केलेले पंपसंच [३१. ३. ९२]	संख्या हजारात	५३	१७६१
			[३१. ३. ९२]	[३१. ३. ९२]
४]	गोबर गॅस संयंत्रे [३१. ३. ९३]	संख्या	१२२९१	३४८३६

= मय =

१	२	३	४
---	---	---	---

[दहा] सार्वजनिक आरोग्य [१९९२]

१] रुग्णालय	संख्या	२९	८३०
२] दवाखाने	संख्या	१३९	१७०२
३] प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	४५	१६७२
४] प्राथमिक आरोग्य पथके	संख्या	-	८१
५] एकीत्मिक बाल विकास गट योजना	संख्या	४	१४१
६] अंगणवाडीत उपस्थित राहणारी मुले	संख्या	१७८७०	१०५०३०३

[९२-९३]

[१९९१-९२]

[अकरा] शिक्षण [१९९२-९३]

१] एकूण प्राथमिक शाळा	संख्या	२२६९	५९२९९
२] एक शिक्षिका शाळा	संख्या [९०-९१]	४१९	८६६९
३] प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या हजारात	४९२	११०६५
४] प्राथमिक शाळेतील शिक्षक	संख्या हजारात	१३	३८२
५] प्रत्येक शिक्षकामागे प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	३९	३९

[बारा] दुय्यम शिक्षण

१] दुय्यम शाळा	संख्या	६०४	११२८०
२] शाळेतील एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	३६९	६३२२
३] शाळेतील शिक्षक	संख्या हजारात	१२	१९५
४] प्रत्येक शिक्षकामागे दुय्यम शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	३१	३२

[तेरा] उच्च शिक्षण

१] संख्या	संख्या	९१	१२१०
२] एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	२४०	१२३९

[चौदा]अ] प्रौढ शिक्षण [९१-९३]

[१९९२-९३]

१] प्रौढ शिक्षण केंद्रे	संख्या	७५०	४३७३
२] प्रौढांची उपस्थिती	संख्या हजारात	२२	१२७०

ब] तांत्रिक शिक्षण

[९२-९३]

[१] औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था [१९९२-९३]

१] शासकीय शासन सहाय्यित	संख्या	५८	१२६
२] इतर [खाजगी]	संख्या	५२	२५१
३] शासकीय व शासन सहाय्यित औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थामध्ये मंजूर झालेल्या जागा	संख्या	उ. ना.	५८०५६

प्रमशः.....

[चौदा] [अ] तांत्रिक व व्यावसायिक शिक्षण संस्था

क्र.	विवरण	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
१]	शासकिय व शासन सहाय्यीत	संख्या	३८	४३४
२]	इतर [खाजगी]	संख्या	उ. ना.	३७५१
[४]	शासकिय व तांत्रिक व्यवसाय शिक्षण संस्थेची प्रवेश क्षमता	संख्या हजारात	६	२८३
[५]	अभियंत्यांची संख्या	संख्या	उ. ना.	उ. ना.

[पंधरा] परिवहन आणि दळणवळण [३१, ३, २३]

[अत्यायी]

१]	स्कूण रेल्वे मार्ग लांबी	कि. मी.	४५४	५४५५
२]	रस्त्यांनी जोडलेले गावे	संख्या	उ. ना.	२४५१७
३]	स्कूण रस्त्यांची लांबी	कि. मी.	७५२१	१७७०१२
४]	राष्ट्रीय महामार्गाची लांबी	कि. मी.	२८५	२२४२
५]	राज्य महामार्गाची लांबी	कि. मी.	२४६	३१७७२
६]	महत्वाच्या जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि. मी.	७६२	३२३४२
७]	इतर जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि. मी.	११०३	३२८१२
८]	ग्रामीण रस्त्यांची लांबी	कि. मी.	४४०५	६३१२३

[सोळा] विण्याच्या वाण्याचा पुरवठा

[१. ४. १९९१]

	कठीण गांवाची संख्या १. ४. ९२	संख्या	८३७	१९१४
१]	बेड्यांना जेलेला पुरवठा		[१९९२-९३]	[९१-९३]
अ]	नळाचा पाणी पुरवठा	संख्या	२९०	३५१
ब]	कूप नलिका	संख्या	४९५	-
क]	आध्या विहिरी	संख्या	१२	७०
ड]	विंधण विहिरी	संख्या	उ. ना.	१७७
२]	टॅम्बर्स किंवा बैलगाडीने पुरवठा केली जाणारी गावे	संख्या	१२२	उ. ना.
३]	योजनेत समाविष्ट करावयाची गावे	संख्या	उ. ना.	उ. ना.

[सतरा] घरबांधणी

[१९९२-९३] [१९९०-९१]

	भूमिहीन कामगारांसाठी बांधलेल्या संख्या	१८४२	१७००
	श्रीमड्या		

[अठरा] एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम

१]	दारिद्र्य रेखाती कुटूंबे [१९८२-८३] संख्या [लाखात]	१. १२	३४
२]	१९९३-९३ मधील लाभार्थी	संख्या	३६३८
३]	नवीन लाभार्थी [१९९३-९४]	संख्या	उ. ना.

= सात =

१	२	३	४	५
[एकोणवीस]	<u>रोजगार निर्मिती [१९९२-९३]</u>			
	अ] रोजगार हमी योजना	मनुष्य दिवस [कोटी]	०.४६	१४.८०
	ब] जवाहर रोजगार कार्यक्रम	"-	०.३२	८.२३
[बीस]	<u>आदिवासी करीता कल्याणकारी योजना</u>			
	आदिवासी करीता आश्रम शाळा	संख्या	[३१.३.९३] ७	[९१-९२] ६०१
[एकवीस]	<u>मागास वर्गीयांसाठी कल्याणकारी योजना</u> <u>१९९२-९३</u>			[९१-९२]
	अ] मागास वर्गीयांसाठी वसतीगृहे	संख्या	९	१९२
	ब] वसतीगृहात राहणारे विद्यार्थी	संख्या	६३०	११४७४
[बावीस]	<u>जिल्हा नियोजन [१९९२-९३]</u>			
	१] वार्षिक योजनेतील मंजूर तरतूद	रु. कोटीत	२२.२९	३३७३
	२] अनुसंधान असून काढण्यासाठी तरतूद	रु. कोटीत	१५.३७	४४८
[तेवीस]	<u>नागरी सुरवठा</u>			
	१] रास्तभावाची दुकाने १९९२-९३	संख्या	१२९०	४०४२९
	२] सुरविलेला स्कूप साठा	"०००" टन	१२१	उ. ना.
	३] शासकिय गोदामे	संख्या	२२	९८५
	४] साठवण्याची क्षमता	हजार टन	उ. ना.	५८६

टीप :- १] उ. ना. = उपलब्ध नाही.

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.